

Կ Ո Վ Կ Ա Ս

Կովկաս իմ ներքեւ, միայնակ բարձրութեան մէջ
 Կանգնած եմ ձեռն վրայ՝ ապառաժի մը ծայրը.
 Արծիւն հեռուէն վեր բարձրանալով,
 Կը մախրէ անշարժ ինձ հետ հաւասար:
 Այս տեղէն կը տեսնեմ ծագումն հեղեղներու
 Եւ առաջին դղրդիւնն սպառնալից փլատակներու:
 Այստեղ ամպերն հանդարտ կը փայլեն իմ ներքեւ,
 Անոնց մէջէն գահավիժելով կը շառաչեն ջրվէժները,
 Անոնց ներքեւ ահագին մերկ ապառաժներ,
 Այնտեղ ներքեւն նիհար մամուռ եւ չոր մացառ.
 Այնտեղ արդէն պուրակներ, կանանց տաղաւարներ,
 Ուր թռչուններ կը մոռուդեն, եղջերուները կ'ոստոստեն:
 Այնտեղ արդէն լեռներուն մէջ մարդիկ բոյն են դրած,
 Եւ ոչխարները կը սողան խոտաւէտ ապառաժներու վրայ,
 Ու հովիւն ալ կ'իջնէ գուարթ դաշտագետնի վրայ.
 Ուր Արագուայ կը սըլանայ ստուերանիստ ամպերէն,
 Եւ աղփատ ճիւղերը կ'ապաւինին կիրճի մէջ
 Ուր Թերեֆ կը խաղայ վայրագ գուարթութեամբ,
 Կը խաղայ եւ կը մոնչէ ինչպէս մանուկ գագան՝
 Որ կը դիտէ կերակուրն իր երկաթի վանդակէն,
 Եւ ամպերուն կը զարնուի թշնամութեամբ անօգուտ,
 Եւ կը լիզէ ապառաժներ ալիքներովն անօթի...
 Ի գո՛ւր, չկայ անոր ոչ կերակուր եւ ոչ սփոփանք,
 Կը նեղեն զինք փարակոյտերը մունջ սարսափով:

Գ Ա Յ Ե Ա Կ Ի Ն

Իմ անտաշ օրերու ընկեր	Ամէն վայրկեան կը դանդաղին իլերը
Զառամեալդ իմ աղանեսակ.	Քու թարշամած ձեռքերուդ մէջ,
Միայնակ սոնհներու անտառի մէջ	Կը դիտես
Վաղուց երկար կը սպասես ինձ:	Սեւ ու հեռաւոր մամբուն
Դու սենեկիդ լուսամուտին ներքեւ	Թախիծը, նախագգացումը, հոգերը
Կը վշտանաս հսկելով:	Կը նեղեն միշտ քու սիրտը...

Թրդմ. Ռուս. է. Հ. Յ. Մարգարեան(1)

ՊՈՒՇԿԻՆ

(1) «Կովկաս»-ը եւ «Մայնակիւն»-ը ողբ. Հ. Յովսէփ Վ. Մարգարեանի թուղթերու մէջէն է որ հանած կը հրատարակենք, որպէս նմոյշ անոր գրական զբօսանքներուն:

ՆՇԽԱՐՆԵՐ ՄԵՐ ԱՆՄԱՀՆԵՐԷՆ

Հաճոյքով կը հրատարակենք հոս մեր ազգային կարկառուն դէմքերու քանի մը գրա-
կան նշխարները, որոնք հետաքրքրական են թէ՛ գրական եւ թէ՛ պատմական յուշի տեսակէտով
մեր անցեալ դարու շրջանէն. ըսենք նաեւ բացառապէս ազգասիրական եւ կրթական:

Առաջինը նամակ մը Պէշթաւիկեանի ուղղուած առ Հ. Արսէն Բաղրատունի, ուր շնոր-
հալի բանաստեղծը ակնարկը կ'ընէ Յոյն-Լատին-Իտալացի գերագոյն քերթողներու հրաշակերտ-
ներուն, զորս հայացուցած էր կամ հայացնելու հետ էր անդուգական թարգմանիչը Հ. Ա. Կ.
Բաղրատունի:

Պէշթաւիկեան հոն յատկապէս կը ներկայացնէ իր աշակերտուհին օր. Սրբուհի Վա-
հանեան — երբեմն օտարացած հայութենէ զգացումով ու լեզուով, ապա հմայուած Մ. Պէշթա-
ւիկեանի հոգեկան ու մտաւոր հմայքէն ու սրտադրաւ ազգասիրութենէն — որ տարուան մը
շրջանին մէջ ոչ միայն յաջողած է սորվիլ գրարարը, այլ նաեւ զբարար նամակ ու քերթուած
զրեւ, ինչպէս կը տեսնենք մեր ներկայացուցած Բ. եւ Գ. նշխարներով. եւ Գարուն քերթուա-
ծով, որ նոյն 1864 թուականին արդէն հրատարակուած է «Բազմավէպ»ին մէջ:

Զորբորդ նշխարը Պրյուդիկի մէկ նամակն ուղղուած առ Հ. Ղ. Ալիշան, ուր այնքան
ցայտուն կը տեսնուին երախտագիտութիւնը, ազգասիրութիւնը եւ խոնարհամտութիւնը Մու-
րատեան Վարժարանի նախկին սանին եւ մեծ ու անուանի Հայուն: Գեղեցիկ օրինակ մեր օրերու
հայ գործիչներուն օտար միջավայրի մէջ:

Վերջին նշխարը Վարուժանէն է. պարագայական նամակ մը ուր ոսկի հատեր կան.
մեր երկտասարդութեան յոռի բարքին քով — որ զժրախտաբար նոյնն է այսօր ալ — ի՞նչ սրտա-
յոյզ ու ազնիւ են ներողամտութեան խօսքերը յանուն Հայ ցեղին որուն ամէն դաւակ իբր այդ
մեղի սիրելի պէտք է ըլլայ միշտ եւ ի հարկին կարեկցելի. «Բայց ներէ՛, Հայ են»:

Իսկ զիրքը՝ որուն տպագրութեան վրայ կը խօսի՝ «Յեղին սիրտն» է:

ԽՄԲ.

Ա. — ՄԿՐՏԻԶ ՊԵՇԻՔԹԱՇԼԵԱՆ՝ ԱՌ. Հ. ԱՐՍԷՆ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Գերապատիւ Տէր

Ամօք ինչ յառաջ յղեալ էի առ Ձեզ թուղթ մի ի ձեռն Ապտուլլահեան
եղբարց ուղեւորելոց ի վեցնեալի. եւ թէպէտ ցարդ չընկալայ զպատասխանին՝
այլ ոչինչ զարմանալ ընդ այն. հաճեալ եմ մանաւանդ՝ զի ոչ գողացայ զժա-
մանակն եւ չվնասեցի ժամուցն մուրեկոց առ Միլտովն, առ Դեմոսթէն, առ
Կիկերովն եւ առ Հոմեր. եւ կենակցելով յար ընդ այնքանոց արքայական
անշուշտ քերթի յուշոյն զՊէշթաւիկեան գոֆ. այլ տեղին գոր գրաւեալ էֆ դուֆ
ի յիշատակիս, կայ եւ մնայ խոր եւ լայնատարած իբրեւ գիւնհար Ձեր:

Ընկալիք ընդ գրոյս եւ գնամակ աշակերտուհոյս Սրբուհի Վահանեան
օրիորդին թողին Արգումանեանց. մի ի ջերմ զարմացոյց Ձերոց. զարմանալի
եւ ինքն ուշիմութեամբն եւ քերթողասէր ակործակօք. նամակն այն եւ ուղերձն
առ Ձեզ եւ քերթուածն Գարուն(1) յորս չիք ամենեւին սրբագրութիւն, արդիւնք
եւ միամեայ աշակերտութեան իւրոյ. զԳարուն, եթէ այնպէս հանոյ թուեսցի
Ձեզ, տալիք յեռու ի Բազմավիպին ի խրախոյս մմանասեռ հասակակցաց:

(1) Ստուգել «Գարուն»-ը հրատարակուած է «Բազմավէպ»ի մէջ, 1864, էջ 244. զբարար
է եւ բաւական երկայն ու սիրուն ոտանաւոր մը, որուն ստորեւ հրատարակիչը հետեւեալը կը
ծանօթաբերէ. «Ազգային ուսումնասէր Պօլսեցի օրիորդի մը մէկ տարուան աշակերտութեան
երկասիրութիւնն է եղեր այս գրուածքս, զոր ի քաջալերս իրեն ջանիցը, եւ ի գեղեցիկ յորդոր
համազգի եւ ջանասէր օրիորդաց կը խնդրուինք հրատարակելու», լռելով թէ հեղինակն եւ
թէ հրատարակել խնդրողին անունները, այսինքն Սրբուհի Վահանեանի (Տիւսար) եւ Մ. Պէ-
շթաւիկեանի: ՄԱՆ. ԽՄԲ.

